

De in- en uitvoer van zaaghout en gezaagd hout in 1986

Een opleving van de houtbranche?

In 1986 berichtten wij al over de nieuwste stand van zaken rond de handel en verwerking van meranti. Er waren toen aanwijzingen die er op duiden dat het binnenlandse verbruik en de export aan het stijgen waren. Nu de jaarcijfers 1986 van het Centraal Bureau voor de Statistiek over de buitenlandse handel (1) bekend zijn geworden kan de balans worden opgemaakt. Bijna alle houtsoortcategorieën laten een stijging van de netto-invoer zien. Is dit een teken voor het begin van een opleving van de houtbranche of steekt er meer achter? De huidige cijfers manen vooralsnog tot voorzichtigheid. In 1987 zal moeten blijken of er inderdaad sprake is geweest van een gestegen binnenlandse afzet.

Voor een bosarm land als Nederland is de invoer van hout en houtprodukten van eminent belang. Om de behoefte aan hout te kunnen dekken moet jaarlijks een equivalent van 15 miljoen m³ hout in vele vormen worden geïmporteerd met een totale waarde van circa zeven miljard gulden. Maar liefst 92% van het binnenlandse verbruik wordt door import gedekt. De eigen productie

bedraagt slechts 1 miljoen m³. Deze getallen geven het belang aan dat Nederland bij de invoer heeft. Door zijn sterk dominerende rol in ons houtverbruik, vormt de netto-invoer in zekere mate een indicator voor de ontwikkelingen van de houtbranche. Zoals we later zullen zien is hierbij echter voorzichtigheid geboden. De totale netto-invoerstroom van hout en houtprodukten in Nederland bestaat voor bijna 45% uit zaaghout, gezaagd hout en verder bewerkt hout. Het is een stroom die de afgelopen jaren sterk is teruggelopen, van 1979 tot en met 1986 met maar liefst 20%. Dit vormt een reden te meer om, nu zojuist de jongste CBS-cijfers betreffende de buitenlandse handel in 1986 zijn verschenen, een eerste voorlopige balans op te maken. Voor de verschillende groepen houtsoorten en bewerkingsstadia zal een korte beschrijving worden gegeven van het in- en uitvoerresultaat zoals dat in 1986 werd behaald. Vervolgens zullen deze resultaten worden geprojecteerd tegen de achtergrond van de ontwikkelingen, die zich sinds 1979 hebben voorgedaan.

1. Zaag- en fineerhout

De hoeveelheid zaag- en fineerstammen die jaarlijks door Nederland netto wordt ingevoerd is van ondergeschikt belang in vergelijking met de immense netto-invoerstroom van het gezaagde hout. Die netto-hoeveelheid bedroeg slechts 5% van de netto-invoer van het gezaagde hout uitgedrukt in rindhoutequivalenten.*)

De netto-invoer is vanaf het begin van de jaren zeventig gestaag afgenomen van circa 450.000 m³ gemiddeld per jaar in het tijdvak 1971-1975 tot rond de 200.000 m³ in 1981 (2) waarna hij weer steeg tot circa 250.000 m³ in 1986. Sinds 1984 heeft de netto-invoer zich gestabiliseerd. Per categorie houtsoorten hebben zich echter verschillende ontwikkelingen voorgedaan. Het netto-invoervolume bestond voor vijftig procent uit tropisch hout, ruim dertig procent uit niet-tropisch loofhout en twintig procent uit naaldhout.

Kennelijk wordt er dus weer meer rondhout in Nederland verzaagd. Naast het verdwijnen van vele kleine zagerijen in de afgelopen jaren heeft tevens een schaal-

*) De hoeveelheid rondhout, uitgedrukt in m³, die nodig is om een bepaalde hoeveelheid van een houtproduct te maken.

Fig. 1. Invoer en uitvoer van Nederland: Tropisch loof-, zaag- en fineerhout.

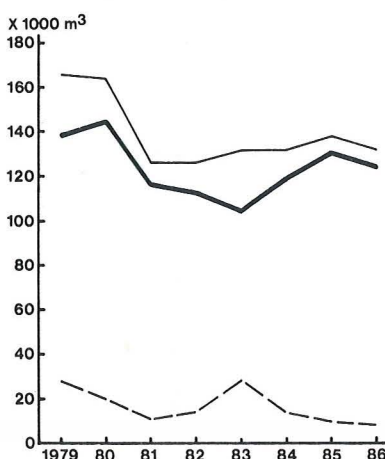
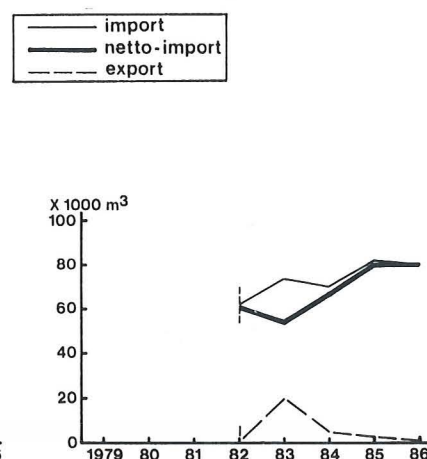

Fig. 2. Invoer en uitvoer van Nederland: Azobé zaag- en fineerhout.

vergroting en modernisering bij de overgebleven zagerijen plaatsgevonden. Moderne zaagtechnieken, zoals profielverspaning, hebben hun intrede gedaan waardoor weer concurrerend kon worden geproduceerd. Voorts bestaat de indruk dat er naast de ingevoerde zaagstammen ook steeds meer hout uit eigen land wordt verzaagd.

Tropisch loofhout

In 1986 werd, zoals uit tabel 1 blijkt, in totaal 132.000 m³ tropisch zaag- en fineerhout geïmporteerd. Verreweg het grootste gedeelte was bestemd om te worden verzaagd, een klein deel diende voor de fineerproductie.

De netto-invoer, een indicator voor het binnenlandse verbruik, laat een afname ten opzichte van 1985 zien. Daarmee wordt de dalende trend, zoals deze zich in het begin van de jaren tachtig heeft gemanifesteerd, voortgezet (figuur 1). Azobé vormt hierop een uitzondering. De netto-invoer van deze houtsoort, die 60% uitmaakt van de totale netto-invoer van tropisch rondhout, was in 1986 vrijwel gelijk aan die van 1985 (figuur 2). Belangrijkste afzetgebied van deze duurzame houtsoort is de weg- en waterbouw. Uit de productiecijfers voor de grond-, weg- en waterbouw van het ministerie van VROM blijkt dat ook die productie in 1986 vrijwel constant is gebleven met die van 1985. Belangrijkste leverancier van azobé was Kameroen dat ruim tachtig procent van de invoer leverde.

Niet-tropisch loofhout

In figuur 3 zijn de belangrijkste ontwikkelingen van het niet-tropische loofhout grafisch weergegeven. De netto-invoer van niet-tropisch loofhout, zoals eiken, beuken, essen en noten daalde in 1986 licht (tabel 1). Daarmee lijkt er opnieuw sprake te zijn van een daling na de lichte stijging in de drie daaraan voorafgaande jaren. Wel is het opvallend dat de netto-invoer van deze groep houtsoorten sinds 1980 zich op het vrij constante nivo van circa 80.000 m³ bevindt. Populieren was, in volume gemeten, de belangrijkste houtsoort, gevolgd door eiken en beuken.

Naaldhout

In tegenstelling tot de beide voorgaande categorieën is er bij het naaldhout sprake van een duidelijke opleving na de moeilijke beginjaren van dit decennium (figuur 4), al blijft de totale hoeveelheid relatief klein. De toegenomen activiteit van de Nederlandse zagerijen is hierbij duidelijk te herkennen. Met name de toegenomen

vraag van de emballage-industrie en de verduurzamingssector hebben in belangrijke mate tot de opleving bijgedragen. Gezien de recent gerezen milieuproblemen rond het geïmporteerde, met pentachloorphenol geïmpregneerde, naaldhout liggen er wellicht ook in 1987 weer mogelijkheden voor de Nederlandse zagers om hun afzet verder te vergroten. Ook recente promo-

Fig. 3. Invoer en uitvoer van Nederland: Niet-tropisch loof-, zaag- en fineerhout.

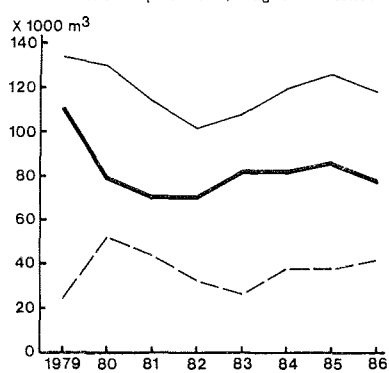

Fig. 4. Invoer en uitvoer van Nederland: Naald-, zaag- en fineerhout.

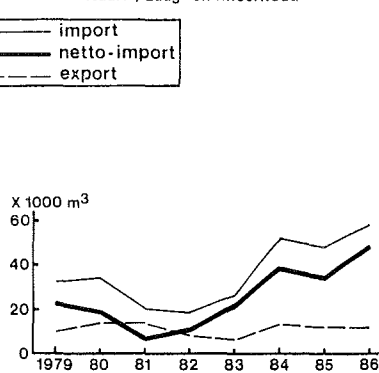

Fig. 5. Invoer en uitvoer van Nederland: Gezaagd tropisch loofhout.

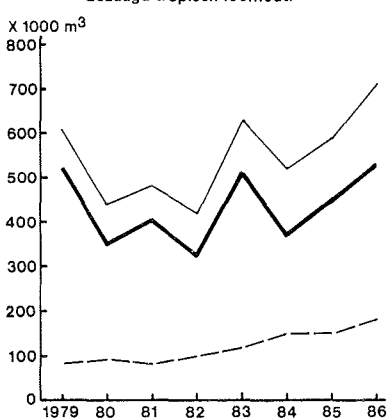

Fig. 6. Invoer en uitvoer van Nederland: Gezaagd meranti.

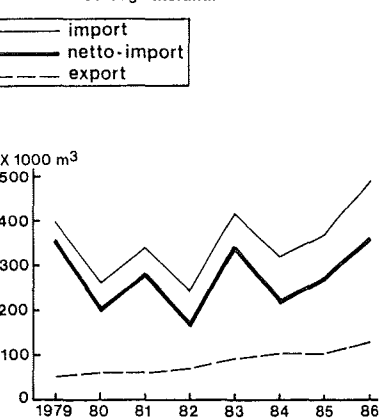

Fig. 7. Invoer en uitvoer van Nederland: Gezaagd niet-tropisch loofhout.

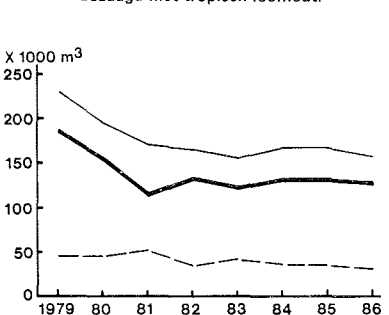

Fig. 8. Invoer en uitvoer van Nederland: Gezaagd eiken.

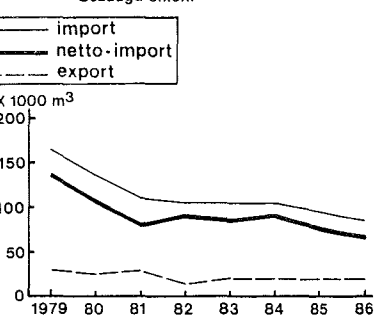

Fig. 9. Invoer en uitvoer van Nederland: Gezaagd naaldhout.

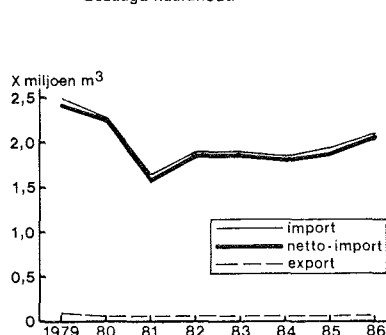

Fig. 10. Invoer en uitvoer van Nederland: Loofhout: geschaafd, geploegd, met sponningen e.d.

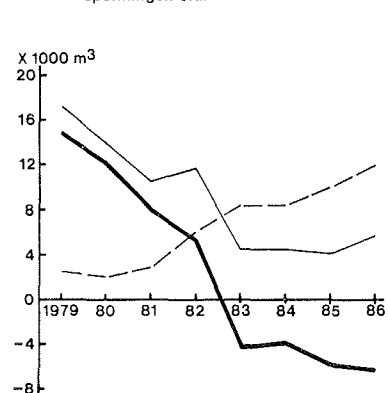
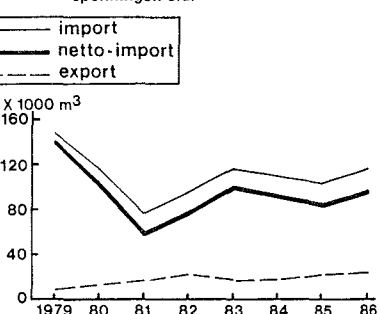

Fig. 11. Invoer en uitvoer van Nederland: Naaldhout: geschaafd, geploegd, met sponningen e.d.

tie-acties van de Nederlandse producenten van damwanden kunnen een extra stimulans geven aan de Nederlandse zagerijen.

2. Gezaagd hout

Evenals bij het zaaghout is er ook bij het gezaagde hout sprake van een opmerkelijke stijging van de netto-invoer. In 1986 bedroeg deze in totaal 2,7 miljoen m³ en is daarmee weer op het peil van 1980 gekomen. Ook hier zijn duidelijke verschillen tussen de verschillende categorieën houtsoorten te constateren. Zo is het aandeel gezaagd tropisch loofhout in de netto-invoer tussen 1980 en 1986 sterk toegenomen, van 12,5% (348.000 m³) naar 19,5% (529.000 m³) in 1986. Dit ging zowel ten koste van het gezaagde niet-tropische loofhout, waarvan het aandeel in 1980 en 1986 respectievelijk 5,4% (152.000 m³) en 4,7% (126.000 m³) bedroeg, als van het gezaagde naaldhout, dat terugging van 82% (2.272.000 m³) in 1980 naar 76% (2.051.000 m³) in 1986.

Tropisch loofhout

Verrassend was de ontwikkeling bij het gezaagde tropische hout. Zoals ook uit de figuren 5 en 6 blijkt wordt deze houtsoortengroep gedomineerd door de ontwikkelingen bij meranti dat bijna zeventig procent van de netto-invoer van gezaagd tropisch loofhout uitmaakte. Andere belangrijke houtsoorten waren merbau, iroko, ramin, balau en lauan. Niet alleen de import steeg in 1986 verder tot een recordhoogte, ook de export bereikte een absoluut hoogtepunt. Over de achtergronden van deze stijgingen, in zoverre deze betrekking hadden op meranti, hebben wij het afgelopen jaar al in onze Bos en Hout Berichten (1986, nr. 7) gerapporteerd. Toen al duiden wij op de exportkansen voor meranti. Inmiddels blijkt uit de ter beschikking gekomen cijfers dat de export inderdaad verder is gestegen (figuur 6). Het trekken van conclusies over het binnenlandse verbruik is moeilijk en, zoals zal blijken, bovendien een hachelijke zaak. Wordt het binnenlandse verbruik namelijk gelijkgesteld met de netto-invoer, dus er van uitgaande dat de voorraadmutaties nihil zijn geweest, dan blijkt het binnenlandse verbruik van gezaagd tropisch hout in 1986 met maar liefst 18% te zijn gestegen. Ter vergelij-

king: de Nederlandse bouwindustrie behaalde in 1986 volgens het CBS voor de categorieën woningbouw, herstel en verbouw en de utiliteitsbouw een totale produktstijging van 15% ten opzichte van 1985. Met andere woorden: het verbruik van meranti zou theoretisch gezien gelijke tred hebben gehouden met de ontwikkelingen in de bouw en daarmee haar marktpositie in 1986 hebben kunnen behouden.

Zoals bekend vormt de bouw verreweg de belangrijkste afnemer van meranti. Hierbij moet echter een kritische kanttekening worden geplaatst: zoals wij al in Bos en Hout Berichten 1986, nr. 7 meldden waren de voorraden van meranti bij de handel en de industrie in 1985 tot een zeer laag nivo gedaald. Inmiddels zijn er duidelijk tekenen aanwezig die erop wijzen dat de voorraden in 1986 weer zijn aangevuld en in sommige gevallen zelfs weer sterk zijn toegenomen. Hierdoor zou het werkelijke verbruik, de afzet aan de consument, wel eens lager kunnen liggen dan de eerder genoemde netto-invoer. Uit ons houtstroomonderzoek (3) is gebleken dat een jaarlijkse voorraadmutatie van 30%, zoals nog in 1983 plaatsvond, niet ongebruikelijk is. Bij het interpreteren van de netto-invoergegevens dient hiermee dan ook terdege rekening te worden gehouden. Of er werkelijk sprake is van een verhoogde consumptie zal dit jaar moeten blijken.

Het voorgaande pleit wel voor een nauwkeurige analyse van de houtstroom, zoals toegepast in ons houtstroomonderzoek, alvorens betrouwbare conclusies kunnen worden getrokken. Het juichen over de behaalde resultaten op grond van netto-invoergegevens is een hachelijke zaak en voorbarig. Het is niet geheel ondenkbaar dat meranti zelfs marktaandeel heeft verloren en alleen op peil wordt gehouden door de hogere totaalomzetten van de bouwindustrie.

Niet-tropisch loofhout

De situatie van deze groep houtsoorten is in 1986 verder verslechterd en vormt daarmee een uitzondering in vergelijking met de andere categorieën. Daar was immers overal sprake van enige opleving van de netto-invoer. Tussen 1979 en 1986 is de netto-invoer van niet-tropisch loofhout echter constant gedaald (figuur 7), in totaal met bijna 32%! Deze daling werd vooral veroorzaakt door een halvering van de invoer van gezaagd eiken (figuur 8). Deze ontwikkelingen stemmen tot wei-

Tabel 1. Nederland: Import, export en netto-import van zaag-/fineerhout, gezaagd hout en verder bewerkt hout (× 1000 m³)
i = import, e = export, ni = netto-import

	1979			1980			1981			1982			1983			1984			1985			1986					
	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni	i	e	ni			
Zaag-/fineerhout:																											
- tropisch loofhout	167	29	139	164	21	143	126	10	116	125	13	112	132	29	104	132	14	118	139	9	129	132	8	125			
waarvan azobé	77	?	?	89	?	?	50	?	?	62	1	61	74	20	55	70	4	66	81	3	79	80	1	80			
- niet-tropisch loofhout	134	23	110	130	52	79	114	44	70	103	33	70	108	26	82	120	38	82	125	39	86	119	41	77			
- naaldhout	33	11	22	33	15	19	20	14	6	19	9	10	26	5	21	53	14	39	47	12	35	58	11	47			
Gezaagd hout:																											
- tropisch loofhout	605	83	522	436	88	348	480	85	395	422	101	321	630	120	510	522	147	375	594	148	446	707	178	529			
waarvan meranti	395	?	?	263	?	?	337	?	?	244	70	174	422	85	337	318	103	215	372	103	269	492	134	358			
- niet-tropisch loofhout	228	44	184	196	44	152	168	52	116	164	34	130	156	38	118	167	36	131	163	33	130	157	31	126			
waarvan eik	165	31	134	134	27	107	111	29	81	107	17	90	104	20	84	107	19	88	96	20	76	86	19	67			
- naaldhout	2500	75	2425	2330	58	2272	1641	69	1572	1883	55	1828	1904	62	1842	1862	60	1801	1929	68	1861	2119	68	2051			
Geschaafd, geplougd hout, met sponningen e.d.																											
- loofhout	17	3	15	14	2	12	11	3	8	11	6	5	4	9	-4	4	9	-4	4	10	-6	6	12	-6			
- naaldhout	147	10	137	115	14	101	76	17	59	96	21	74	114	15	98	109	18	91	106	22	83	118	25	93			

N.B. Cijfers afgerond na berekening in kubieke meters

nig optimisme. De teruggang bij de restauratiewerken en een verminderd verbruik van eikehout bij de meubelproductie zijn hier debet aan.

Naaldhout

Figuur 9 geeft een grafisch beeld van de ontwikkelingen die zich sinds 1979 bij het gezaagde naaldhout hebben voorgedaan. Voorzichtig krabbelt ook het naaldhout uit het dal naar boven, dat in het begin van de jaren tachtig ontstond. Ten opzichte van 1985 steeg de netto-invoer in 1986 met 11% (tabel 1). De verhoging van de bouwproductie en het verbeterde economische klimaat zullen hiertoe in belangrijke mate hebben bijgedragen. Net als bij meranti moet ook hier worden opgemerkt dat het moeilijk te zeggen is of er daadwerkelijk een verbetering van de afzet heeft plaatsgevonden en in hoeverre marktaandeel gewonnen dan wel verloren is. De netto-invoercijfers stemmen voorsnig tot enig optimisme.

3. Verder bewerkt gezaagd hout

Tot deze categorie behoort het gezaagde hout dat wordt geschaafd, geploegd of verder wordt bewerkt. Gedacht kan worden aan plinten, schroten, geprofileerde lijsten, etc.

Uit de CBS-gegevens wordt duidelijk dat de invoer van geschaafd en verder bewerkt hout zich, na de inzinking van 1981, licht heeft hersteld. Voorts is de export gestaag gegroeid en is sinds 1979 verdrievoudigd. In volume gemeten blijkt de handel in naaldhout veel groter te zijn dan die in het loofhout. De schaverijen zijn zich dus steeds meer, en blijkbaar met succes, gaan oriënteren op de exportmarkt. Een hoopvolle ontwikkeling, zeker gezien de malaise waarin de houtbranche zich de afgelopen jaren heeft bevonden.

Loofhout

In het loofhout deed zich de meest opmerkelijke ontwikkeling voor. Rond 1983 veranderde Nederland van netto-importeur in netto-exporteur (figuur 8). Dit was zowel het gevolg van een gestegen export als van een sterk gedaalde import. Voor de Nederlandse schavers en voor de Nederlandse houtbranche is dit een gunstige ontwikkeling. In hoeverre er ook sprake is van een toegenomen productie kan op dit moment niet met cijfers worden onderbouwd. Berichten uit de markt wijzen hier wel op.

Naaldhout

De invoer van het geschaafde en verder bewerkte naaldhout laat een enigszins wisselend beeld zien; na de piek van 1979 daalde zowel de bruto-invoer als de netto-invoer naar een dieptepunt in 1981. Daarna trad een licht herstel op. Vanaf 1983 is sprake van een stabilisering waarbij de netto-invoer zich rond de 90.000 m³ beweegt. Ook hier geldt, weliswaar in iets mindere mate dan bij het loofhout, dat de export een aanzienlijke groei heeft doorgemaakt.

4. Samenvatting

Na de sterke daling van de netto-invoer in het begin van de jaren tachtig is er vanaf 1984 weer sprake van een stijgende tendens. Weliswaar lag het totale netto-invoervolume in 1986 nog circa 20% lager dan in 1979 maar de stijgende trend heeft zich in 1986 voor de belangrijkste houtcategorieën verder voortgezet. Alleen het niet-tropische loofhout laat zowel bij het zaaghout als bij het gezaagde hout een verdere daling zien. De export van het gezaagde hout en het verder bewerkte hout is in 1986 eveneens verder gestegen. De meest opmerkelijke ontwikkeling vond plaats bij het gezaagde tropische loofhout, waar sprake was van een scherpe stijging van de invoer. Vooral meranti domineerde op deze markt. Op grond van de in- en uitvoercijfers is het nog niet mogelijk om betrouwbare uitspraken te doen over de gerealiseerde afzet van het hout. Wel is duidelijk dat de importeurs klaarblijkelijk in 1986 met veel vertrouwen hebben ingekocht. In hoeverre het ingekochte hout ook daadwerkelijk bij de eindverbruiker is terecht gekomen of in loods en van de importeurs en de handelaren terug te vinden is zal dit jaar moeten blijken.

ir. L. J. M. Dielen
R. Eppenga

Literatuur

1. CBS (1987), Maandstatistiek van de buitenlandse handel per goederensoort. Den Haag.
2. Meiden, H. A. van der (1986). De beschikbaarheid van hout. Stichting Bos en Hout. Wageningen.
3. Dielen, L. J. M. (1985). Houtstroomonderzoek meranti, vuren, populieren 1979-1984. Stichting Bos en Hout. Wageningen.